

DOTAZ:

- 1) Kdo a kdy nařídil po roce 1970 vojenskému letectvu ČSSR, aby začalo provádět nácvičky bombardování cizího území atomovými bombami na území ČSSR?
- 2) Má-li ÚSTR ve svém archivu komunistických zločinů tento rozkaz, uvítám jeho zaslání, případně odkaz, kde jinde by mohl být archivován?
- 3) Věnoval se ÚSTR, v rámci své bohaté publikační činnosti, i tomuto tématu – případně je zpracován společně s jinými?

ODPOVĚĎ:

Ad 1)

Vojenský výcvik jednotek Československé lidové armády (ČSLA) v sedmdesátých letech probíhal na základě „kalendářních plánů opatření“ pro konkrétní výcvikový rok. Vydávalo je československé ministerstvo národní obrany. Parametry výcviku vycházely z měnících se představ Spojeného velení Varšavské smlouvy o charakteru možného válečného konfliktu v Evropě. Zpravidla byly projednávány na zasedání alianční Vojenské rady, která se scházela dvakrát do roka. Z těchto jednání vznikaly protokoly, přičemž v nich navrhovaná opatření byla následně realizována v ozbrojených silách jednotlivých členských států. Vznikaly též plány společných výcvikových opatření jednotek zařazených do Spojených ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy, které vydávalo Spojené velení.

Ad 2)

Výše uvedené kalendářní plány byly součástí každoročních zpráv pro předsednictvo ÚV KSČ o splnění úkolů ČSLA v konkrétním výcvikovém roce a jejich hlavních úkolech na výcvikový rok následující. Nacházejí se v Národním archivu ve fondu předsednictva ÚV KSČ. Zprávy o jednání Vojenské rady členských států Varšavské smlouvy, protokoly z nich vzešlé, stejně jako plány jejich realizace v ČSLA jsou uloženy ve Vojenském ústředním archivu. Jde o bývalý *fond Federální ministerstvo obrany – generální štáb/operační správa*, který je často označován jako Varšavská smlouva. Archiv byl v minulých letech reorganizován, přičemž povinný subjekt nemám k dispozici informaci, jak se fond nyní nazývá a zda je dostupný běžným badatelům. V případě dalšího zájmu Vám doporučujeme kontaktovat Vojenský ústřední archiv.

ÚSTR nedisponuje žádným vlastním „archivem komunistických zločinů“. Patrně máte na mysli Archiv bezpečnostních složek. Materiály vztahující se k vojenskému výcviku se v něm nenacházejí. Ve fondech *Hlavní správa rozvědky SNB - I. správa SNB, Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády a Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády (Pomocné dokumenty)* se sice dokumentace týkající se Varšavské smlouvy nalézají, jedná se však zpravidla o dobové rozbory vojenskopolitické situace a poznatky tajných služeb. Fondy jsou dle informací povinného subjektu neuspořádané a zatím nejsou dostupné badatelům ve standardním režimu.

Problematika vojenského plánování, o kterou máte zájem, spadala do gesce československého ministerstva obrany. Výzkum je tedy nutné vést primárně ve Vojenském ústředním archivu, nikoliv v Archivu bezpečnostních složek.

Ad 3)

V roce 2016 vydal ÚSTR monografii Matěje Bílého *Varšavská smlouva 1969-1985. Vrchol a cesta k zániku*. Ta sice není vojenskou historií a dějiny uvedené organizace zkoumá především z politického hlediska, fungování jejich vojenských struktur a operační plánování ovšem

neopomíjí a zasazuje je do kontextu probíhající studené války. Z českých historiků se tématu dále podrobně věnoval Petr Luňák, částečně též Prokop Tomek.

Je nutno podotknout, že příprava leteckých úderů na nepřátelské území i za pomoci jaderné munice nebyla československým unikátem. V případě vypuknutí války mezi NATO a Varšavskou smlouvou obě strany počítaly s útoky tohoto typu proti vojenským i civilním cílům. V té souvislosti je potřeba zdůraznit, že historikům není znám jakýkoliv dokument, který by ukazoval, že ČSLA (resp. její jednotky vyčleněné do Spojených ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy) hodlala zaútočit na cizí území, aniž by předtím došlo k napadení Československa nebo jeho tehdejších spojenců.